

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของครอบครัวผู้ป่วยโรคเรื้อนในนิคมโรคเรื้อนที่ถ่ายโอนให้เป็นหมู่บ้านทั่วไปในภาคเหนือ ปี พ.ศ.2564 จำนวน 3 นิคม เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ประยุกต์มาจากแบบวัดคุณภาพชีวิต WHOQOL-BREF-THAI เจริญปริมาณสัมภาษณ์ครอบครัวผู้ป่วยโรคเรื้อน จำนวน 273 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มตัวอย่างกับคุณภาพชีวิต โดย Chi-Square Test และเชิงคุณภาพสัมภาษณ์เชิงลึกตัวแทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สันทนากลุ่มกับตัวแทนครอบครัวผู้ป่วยโรคเรื้อน นำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 60-69 ปี ระดับการศึกษาประถมศึกษา อาชีพเกษตรกรกรรมและว่างงาน มีคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสัมพันธภาพทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตโดยรวม อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง พบความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตโดยรวมกับสถานภาพสมรสและสภาพบ้านพักอาศัย ($p < 0.05$) เฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ป่วยโรคเรื้อน มีคุณภาพชีวิตในเกณฑ์ปานกลาง ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตโดยรวมกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ป่วยโรคเรื้อน ($p > 0.05$) จากการสนทนากลุ่มพบว่า ผู้ป่วยโรคเรื้อนบางรายโดยเฉพาะผู้สูงอายุที่มีรอยโรคไม่สามารถปรับตัวได้ ยึดติดกับความเป็นอยู่ในนิคมโรคเรื้อนเดิมและคิดว่าตนเองมีชีวิตที่แตกต่างจากคนทั่วไปในหมู่บ้านรอบนอกนิคม กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในการให้บริการของหน่วยงานสาธารณสุข แต่ยังพบปัญหาเรื่องเอกสารสิทธิ์ในที่ดินและน้ำประปาไม่เพียงพอ

ข้อเสนอจากงานวิจัยให้มีการประชุมแก้ไขปัญหาร่วมกัน ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่กับหน่วยงานสถาบันราชประชาสมาสัยและสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 1 เชียงใหม่ รวมทั้งเสนอให้กรมควบคุมโรคขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์โรคเรื้อน 7 ปี (พ.ศ.2564 - 2570) มุ่งสู่การปลดการตีตรา (Zero stigma) อย่างต่อเนื่องต่อไป

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิต ครอบครัวผู้ป่วยโรคเรื้อน ผู้ป่วยโรคเรื้อน นิคมโรคเรื้อนที่ถ่ายโอนให้เป็นหมู่บ้านทั่วไปในภาคเหนือ